

Rapport studentnärvaroprojektet Högskolan Väst

Vad gör att studenter väljer respektive väljer bort att närvara vid campusförelagd utbildning?

Sammanställning: Annika Eklund, Institutionen för individ och samhälle

December 2025

Bakgrund och inledning

Betydelsen av att närvara vid undervisning under grundutbildning har diskuterats länge och är ett aktuellt ämne, då närvaro ofta sviktar. En studie från Storbritannien visade att närvaro påverkas främst av motivation och upplevd relevans för examinationen (Sloan m.fl., 2019). Traditionella föreläsningar har högst frånvaro, medan laborationer har högst närvaro, och frånvaro beror ofta på personliga skäl eller studiebelastning. Åtgärder som anpassad undervisningsstil, schemaplanering och närvaronotering kan öka närvaron. I svensk kontext har både lärosätesresurser och undervisningskvalitet (Universitetsläraren, 2023), samt studenters hälsa lyfts fram i relation till närvaro (UHR, 2022). En intervjustudie genomförd vid Lunds universitet (ingenjörstudenter) visade att exempelvis lärares engagemang var viktigt, och att bristande närvaro handlade om tidsoptimering ("strategisk frånvaro") snarare än bristande motivation (Samuelsson m.fl., 2025). I studien ifrågasätts traditionell koppling mellan närvaro och prestation: studenter kan klara kurser utan att delta i undervisning. Forskarna rekommenderade att fokusera mindre på att öka närvaro och istället tex kommunicera syftet med undervisningsaktiviteter tydligare, samt att anpassa undervisning och examination för att främja djupinläring.

Under mitten av höstterminen 2025 sändes en högskolegemensam enkät ut till studenterna vid campusförlagda program, med syfte att kartlägga varför studenter väljer respektive väljer bort att närvara vid campusförlagd utbildning. Underlaget kan användas för att arbeta vidare, övergripande på högskolenivå, vid institutionerna samt i lärarlagen vid respektive program.

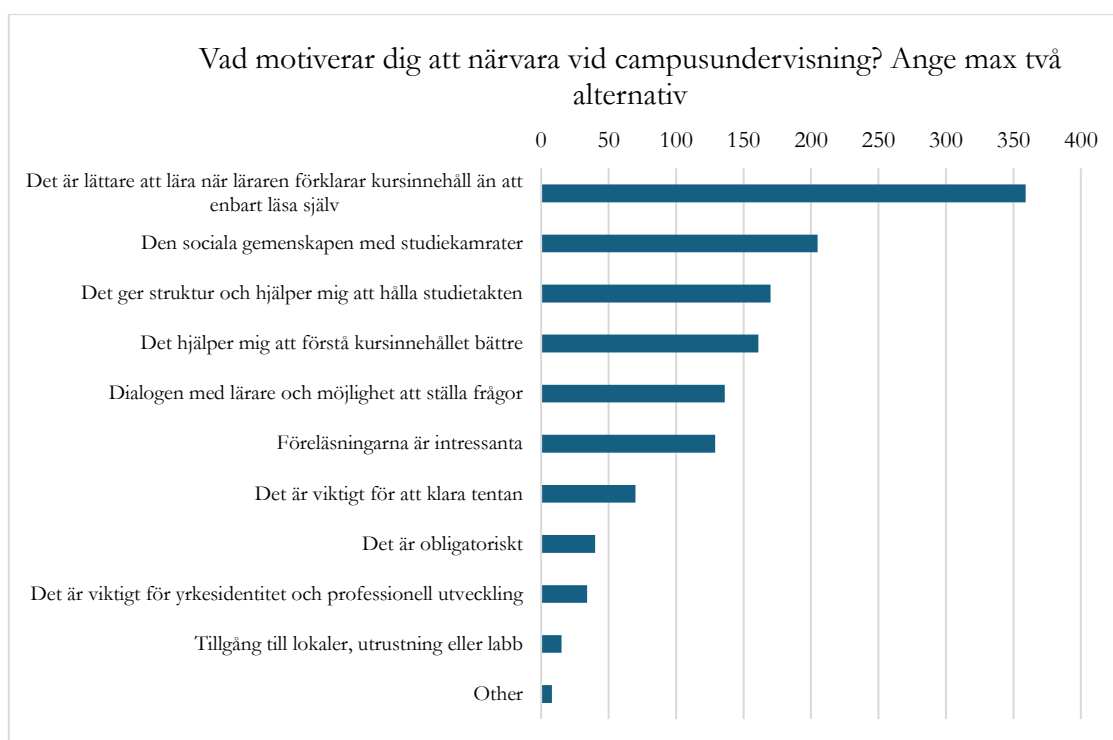
Initiativet till projektet togs av Annika Eklund (genom Institutionsnämnden vid IoS), som tillsammans med Birgitta Stenström (IH) sammankallade en grupp med representanter från IH (Cathrine Hassel), EI (Zacharias Mortensen) och IV (Ulf Hulling), samt Studentkåren. Gruppen stämde av enkätfrågor och svarsalternativ. Enkäterna gick därefter ut institutionsvis, via representanter från respektive institution, och kanaliserades via programsidor på Canvas. Enkäten låg öppen att besvara under ca två veckor.

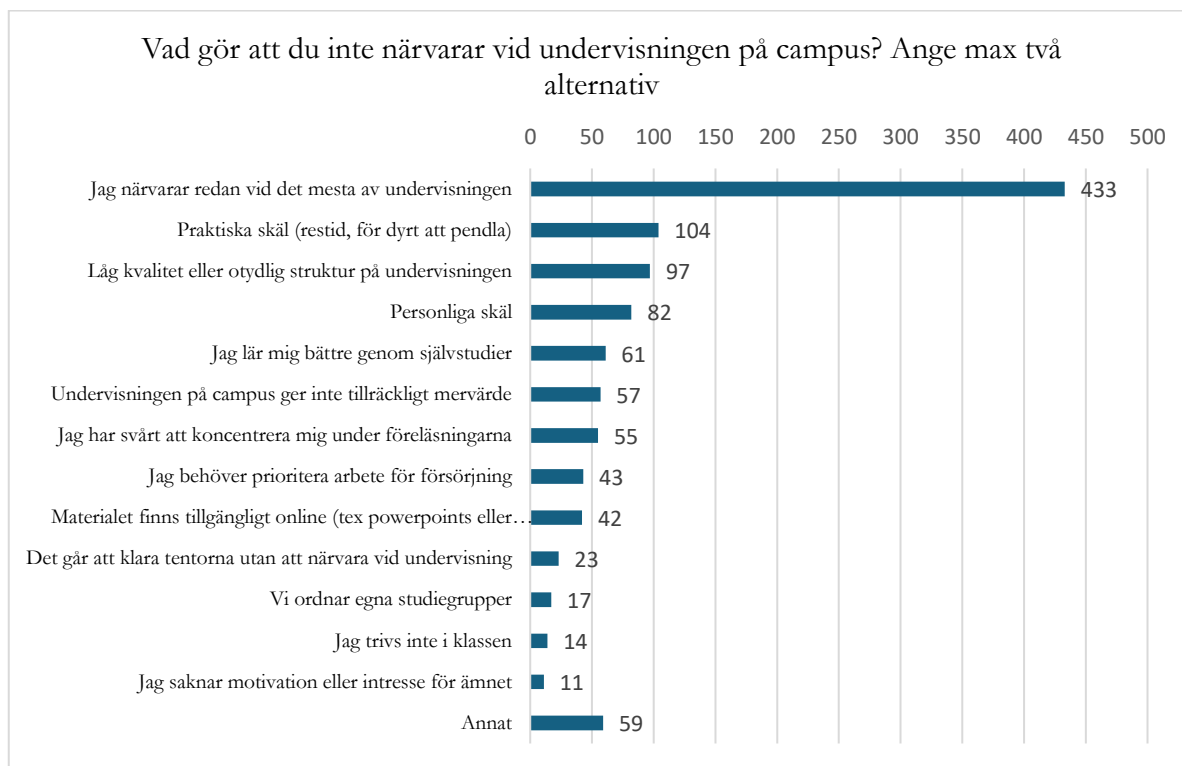
I följande avsnitt presenteras först svaren högskoleövergripande, och därefter institutionsvis.

Övergripande svar hela högskolan

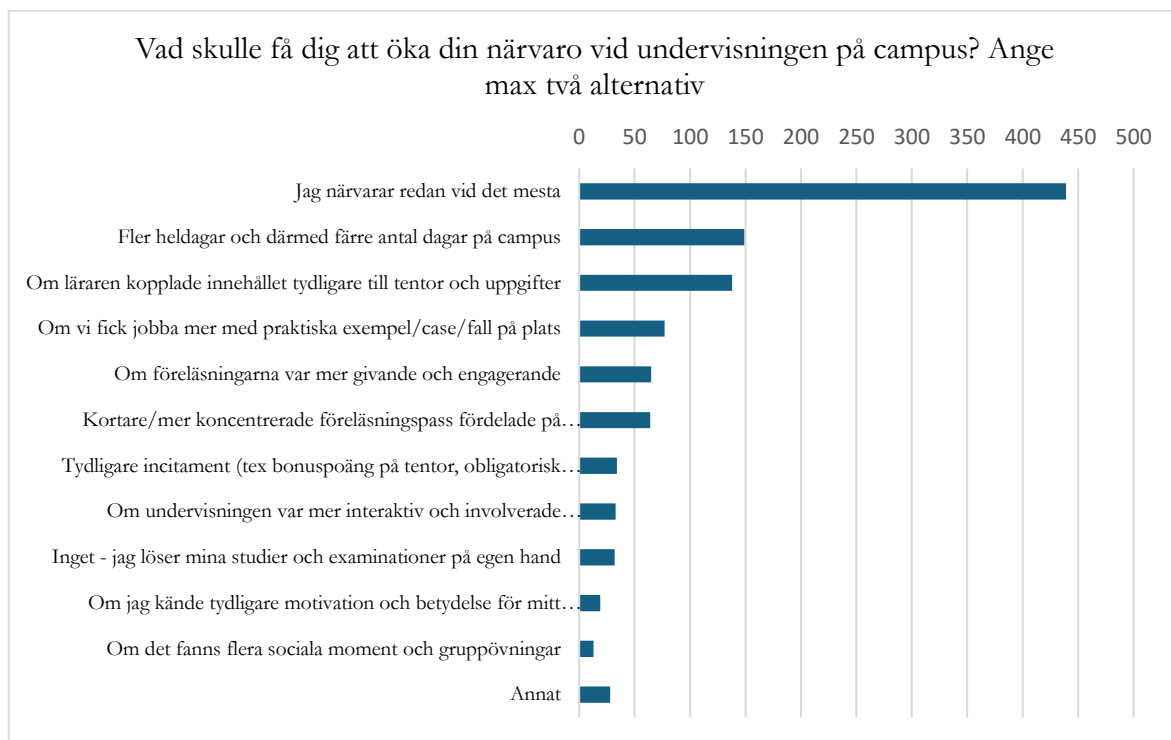
Totalt besvarades enkäten av 693 studenter vid högskolans campusförlagda utbildningar.

Institution	Antal svaranden
Institutionen för individ och samhälle (IoS)	289
Institutionen för hälsovetenskap (IH)	184
Institutionen för ingenjörsvetenskap (IV)	137
Institutionen för Ekonomi och IT (EI)	83

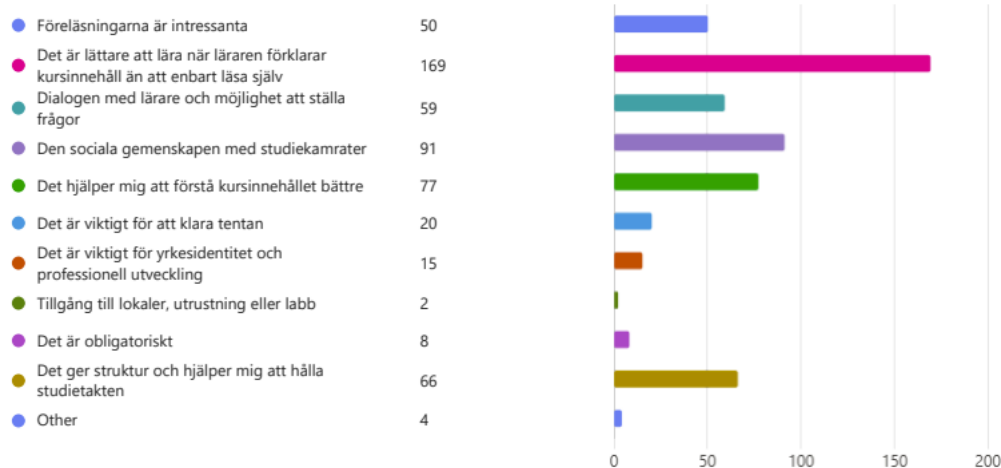

Som fritextsvar ("annat") framkommer exempelvis VAB, egna barns behov, egen sjukdom eller att studenten anger att en närvarar på allt. Det framhålls också att föreläsningar som är kortare än restiden påverkar närvaro negativt.

Institutionen för Individ och samhälle

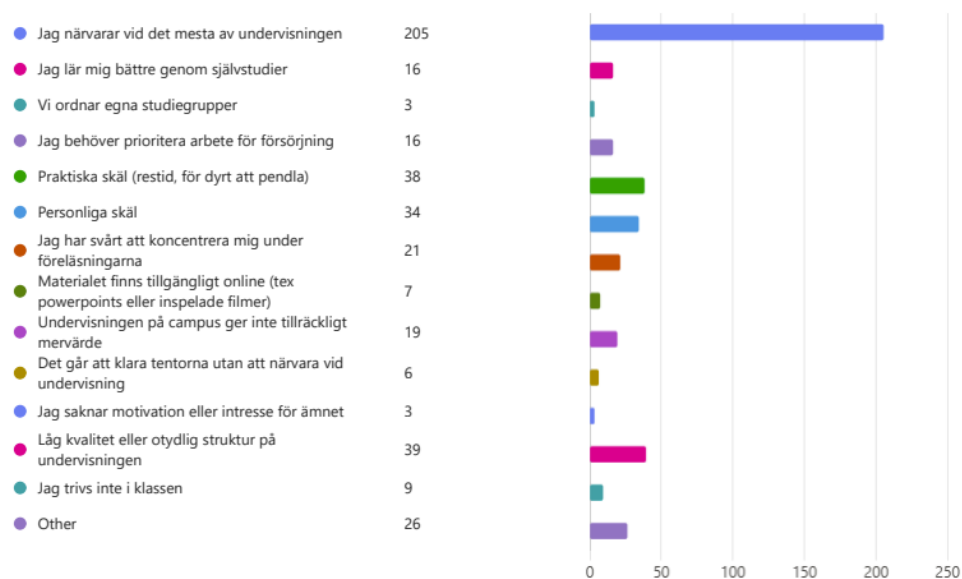
2. Vad motiverar dig att närvara vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

Av studenterna vid IoS program besvarade 289 enkäten. Av de svarande har 58% valt som ett av sina alternativ att de närvarar vid undervisningen för att det är lättare

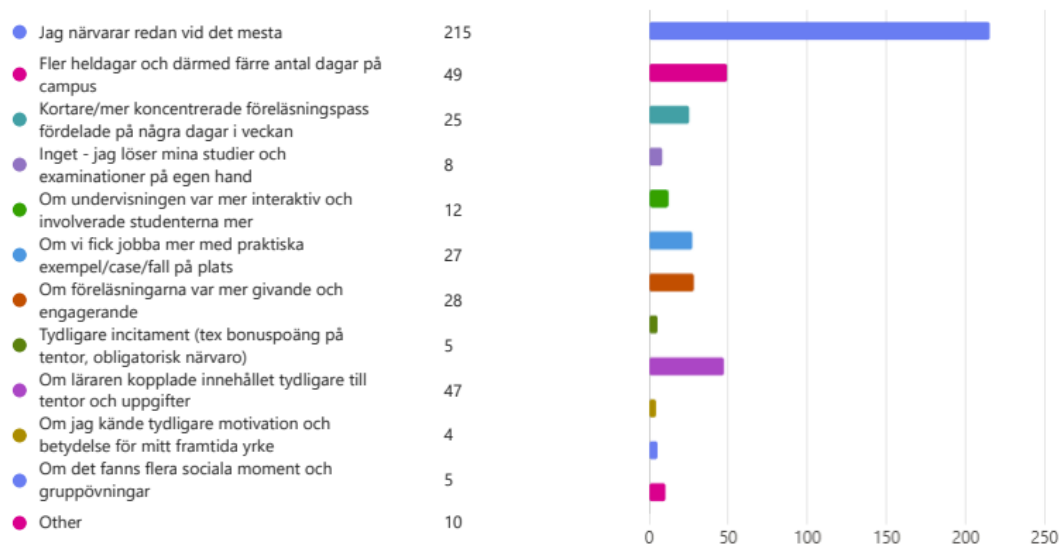
att lära när läraren förklarar än att enbart läsa själv. I linje med detta anger också flera att det hjälper att hålla struktur på studierna och förstå innehållet bättre, samt möjlighet till dialog med läraren. Drygt 30 % har angivit studiesocial gemenskap som en motiverande anledning att närvara. Få studenter vid IoS anger obligatorium respektive tillgång till lokaler som motiv.

3. Vad gör att du inte närvarar vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

Cirka 70 % av de som besvarat enkäten anger att de närvarar vid det mesta. Som skäl för att inte närvara anges låg kvalitet eller otydlig struktur, praktiska och personliga skäl i ungefär samma utsträckning.

4. Vad skulle få dig att öka din närvaro vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

På frågan om vad som skulle motivera studenter att öka närvaron vid undervisningen framhålls framförallt schemaläggning och om undervisningen kopplades tydligare till tentor och uppgifter. Även mer givande föreläsningar och arbete med praktiska fall på plats framkommer.

Sammanställning 60 fritextsvar IoS

Studenternas kommentarer visar att närvaron i hög grad påverkas av föreläsningarnas kvalitet och relevans. Engagerade och tydligt strukturerade föreläsningar, med konkreta exempel, diskussioner och koppling till kursmål, tentor och framtida yrkesroll, motiverar studenterna att delta. Om undervisningen istället består av att läraren bara läser PowerPoints eller saknar struktur, minskar motivationen, särskilt när pendling eller vardagsåtaganden gör tiden på campus kostsam. Det uttrycks också utrymme för tydligare och mer krav på studenternas prestationer.

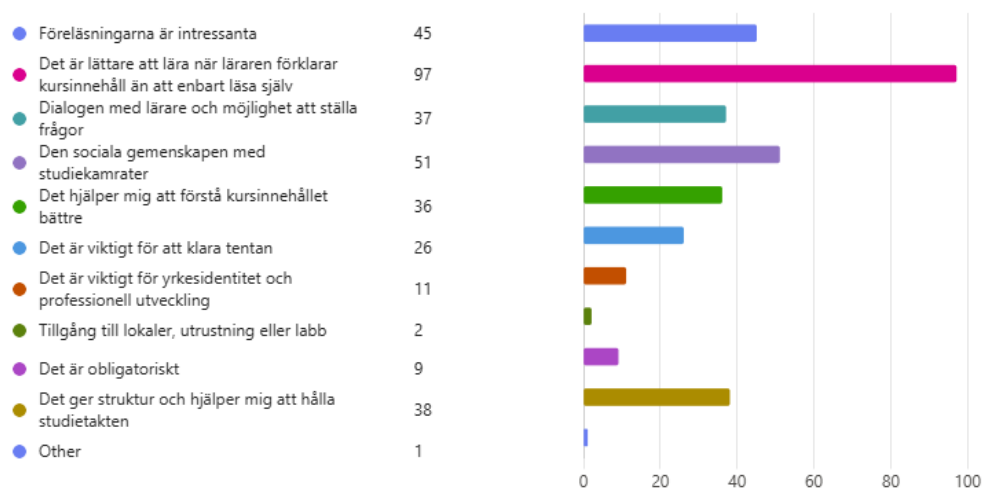
Praktiska faktorer som långa resor, schemaläggning nära tentor och personliga förutsättningar (t.ex. småbarn eller psykisk ohälsa) påverkar också närvaron. Många önskar fler heldagar, tydligare schemaläggning och ibland möjlighet till digitala alternativ, samtidigt som de värderar interaktion, dialog och socialt lärande på plats.

Tillgång till material i förväg och meningsfulla, interaktiva moment (case, övningar, diskussioner) framhålls som viktiga för förståelse och engagemang. Grupparbeten som kräver mycket samordning upplevs däremot ofta som mindre givande.

Studenterna efterfrågar med andra ord undervisning som är relevant, tydlig och engagerande, med struktur som underlättar både lärande och vardag. När detta fungerar ökar motivationen och närvaron, medan passiv eller ostrukturerad undervisning ofta leder till frånvaro.

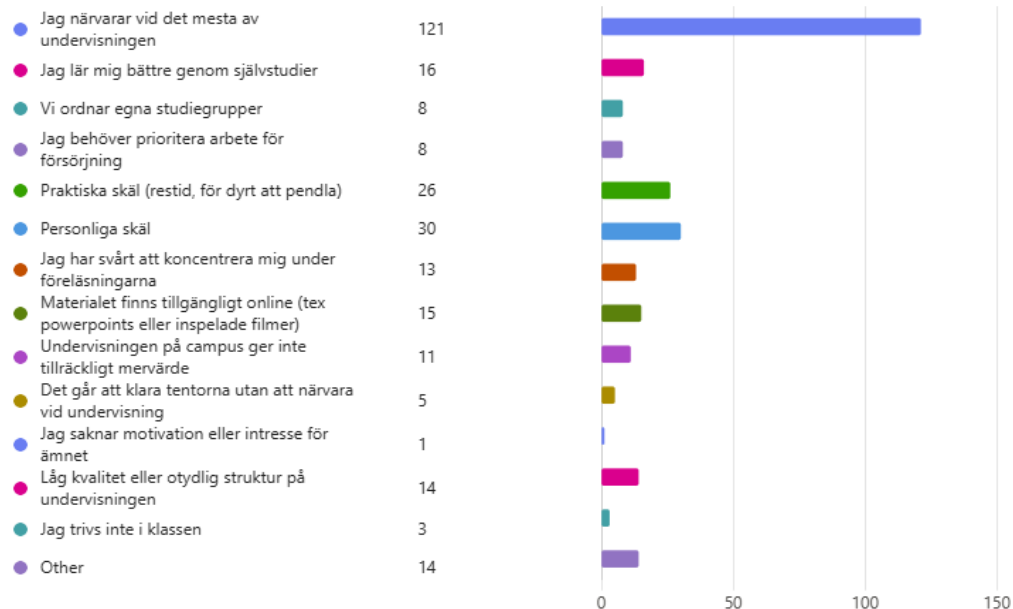
Institutionen för hälsovetenskap

2. Vad motiverar dig att närvara vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

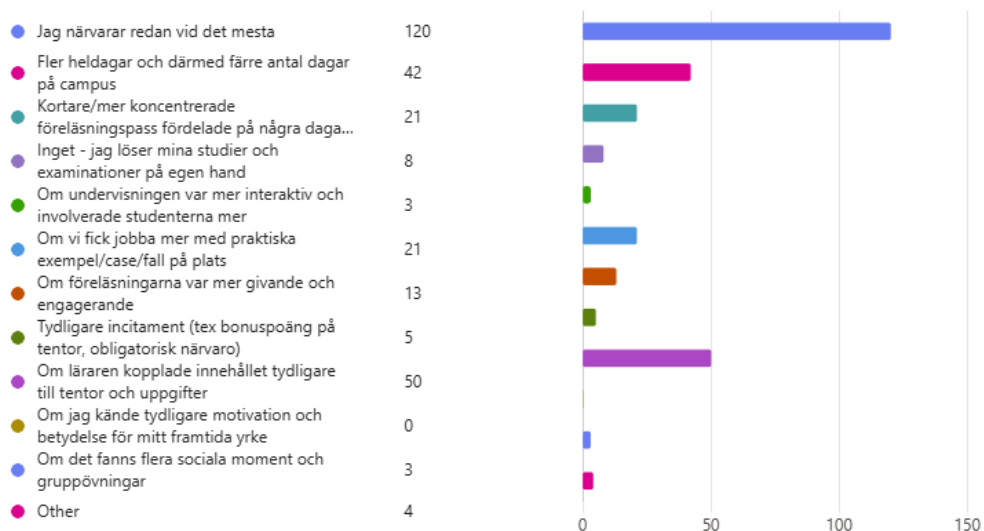
Som motiv till att närvara vid undervisningen har 53 % valt att det är lättare att lära när läraren förklarar som ett av sina alternativ. Social gemenskap framhålls även här, men det också relativt jämn fördelning mellan att föreläsningarna är intressanta, dialogen med lärare, att förstå kursinnehållet och att det ger struktur för studierna.

3. Vad gör att du inte närvarar vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

Även vad gäller motiv till att inte närvara vid undervisningen är fördelade på relativt olika skäl, men praktiska och personliga skäl har valts som alternativ av flest studenter.

4. Vad skulle få dig att öka din närvaro vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

I likhet med studenter vid IoS program framkommer även på IH schemaläggning och tydligare koppling till tentor och uppgifter som motiverande faktorer.

Sammanställning 30 fritextsvar (IH)

Studenternas kommentarer visar att närvaron påverkas starkt av både föreläsningarnas kvalitet och de praktiska förutsättningarna. Många studenter lär sig bäst genom aktiv undervisning med tydliga exempel, diskussioner i små grupper och möjlighet till interaktion med läraren. Passiv undervisning där läraren enbart läser PowerPoint upplevs däremot som meningslös, medan bra pedagogik och konkreta kopplingar till yrkeslivet gör föreläsningarna mer givande. Praktiska moment och övningar efterfrågas ofta, liksom möjligheten att se exempel i verkliga situationer eller prova själv.

Digitala alternativ framstår som en viktig faktor, särskilt för dem som bor långt från campus eller har andra förutsättningar som gör fysisk närvaro svår, exempelvis småbarn, egen sjukdom/funktionsnedsättning eller lång resväg. Flera önskar hybridlösningar eller fler Zoom-föreläsningar, och att lärare bättre kan inkludera de som deltar online (Campus Dalsland), för att kunna kombinera studier med vardagsliv och samtidigt behålla motivationen.

Organisation och struktur framhålls också som centralt: heldagar kan ge större motivation, men när föreläsningar blir för långa (dvs mer än 45 utan paus) eller obligatoriska moment upplevs som ”flummiga” sjunker engagemanget. Studenter lyfter även att bristande närvaro vid undervisningen påverkar genomförande av textgrupparbeten och dialoger. Några efterfrågar lärarledda arbetsgrupper och tydligare lärarnärvaro vid examinerande moment.

Institutionen för Ingenjörsvetenskap

2. Vad motiverar dig att närvara vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

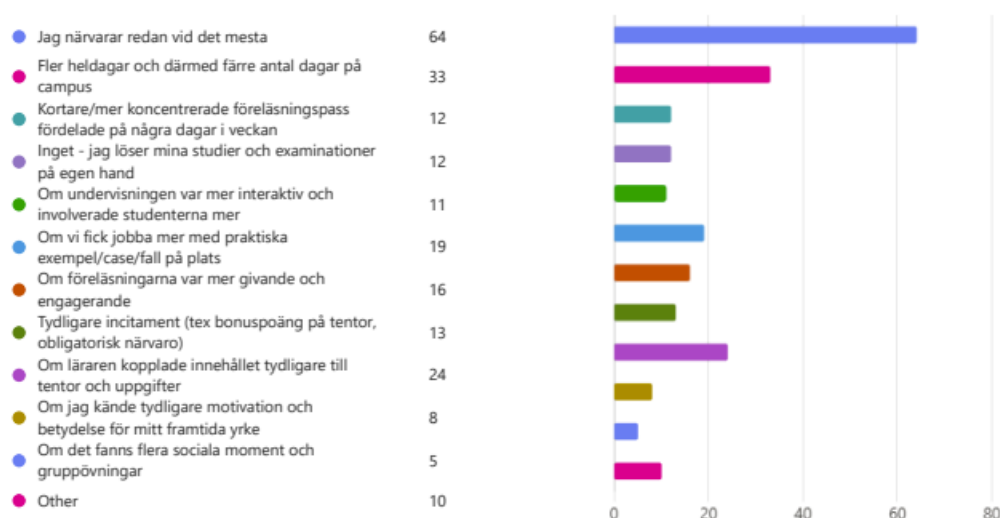
Även bland studenter på IV:s program har att det är lättare att lära när läraren förklarar valts som svarsalternativ i störst utsträckning. Även att undervisningen ger struktur och den sociala gemenskapen anges. Det är också här relativt likartad fördelning mellan att föreläsningarna är intressanta, dialog med lärare och att förstå kursinnehållet bättre.

3. Vad gör att du inte närvarar vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

Som anledning till varför studenter väljer att inte närvara har låg kvalitet eller otydlig struktur på undervisningen valts som alternativ av flest. Därefter kommer praktiska skäl eller att man lär bättre genom självstudier, men därefter är det en stor variation i de svarsalternativ som angivits.

4. Vad skulle få dig att öka din närvaro vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

På frågan om vad som skulle kunna öka närvaro har studenterna vid IV, i likhet med studenter vid IoS och IH, angivit schemaläggning (föredrar heldagar) och om läraren kopplar innehållet till tentor och uppgifter i störst utsträckning. Därefter är det relativt stor spridning i svaren även på denna fråga.

Sammanställning 42 fritextsvar (IV)

Även här framkommer att närvaro och engagemang i hög grad påverkas av undervisningens kvalitet och upplägg. Interaktiva lektioner, där materialet är kopplat till tentor och innehåller praktiska moment eller grupparbeten, upplevs som mest lärorika. Passiv undervisning där läraren enbart läser PowerPoint eller saknar pedagogiska metoder, i likhet med exempelvis vad sjuksköterskestudenter och studenter vid IoS program uttryckt, gör föreläsningarna tråkiga, ointressanta och minskar motivationen att delta. Här lyfts också aspekten att det är studentens eget ansvar att närvara vid undervisningen.

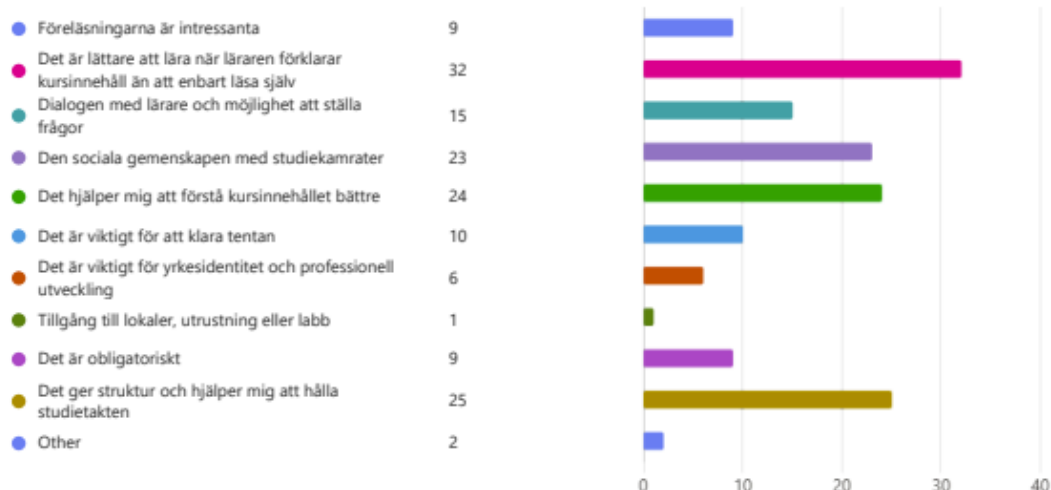
Språklig tydlighet och kommunikationsförmåga hos läraren lyfts fram som centralt, särskilt när lektioner hålls på svenska eller delvis på engelska. Studenter som har svårt

att koncentrera sig eller bor långt bort efterfrågar digitala alternativ, inspelade föreläsningar eller hybridlösningar som ger flexibilitet utan att förlora lärandet.

Flera kommentarer pekar på vikten av schemaläggning och gemenskap: heldagar på campus, färre hål i schemat och en miljö som uppmuntrar samarbete och engagemang ökar närvaron. Bonuspoäng eller obligatoriska moment kan ibland motivera, men framhålls också av andra kunna skapa stress och irritation om de upplevs som påtvingade.

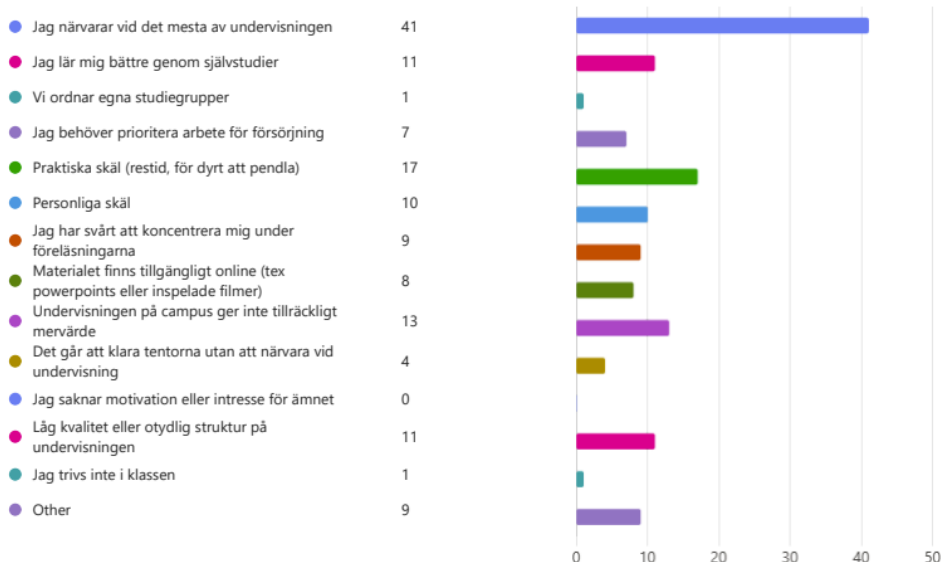
Institutionen för Ekonomi och IT

2. Vad motiverar dig att närvara vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

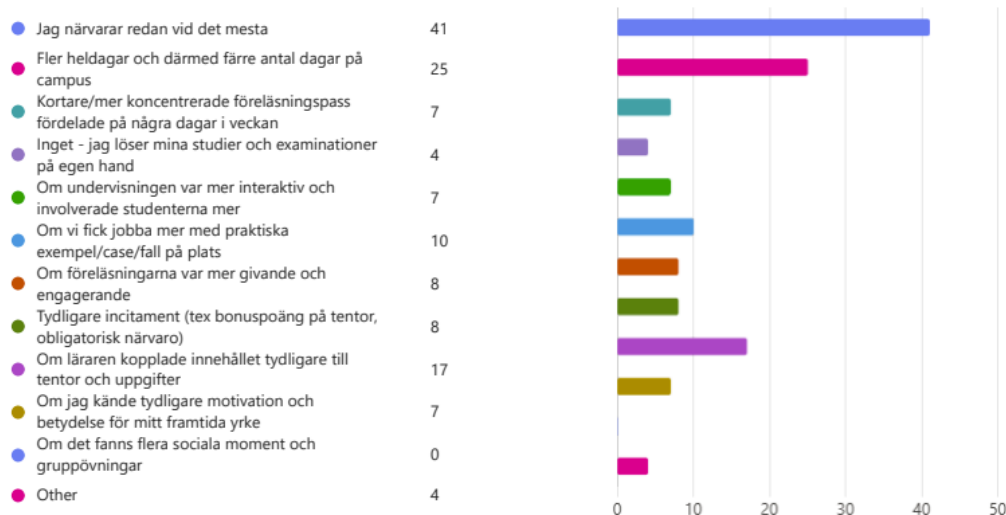
Som motiv till att närvara vid undervisningen har flest valt att det är lättare att lära när läraren förklarar, att det ger struktur och hjälper att förstå innehållet bättre. Social gemenskap har också valts som alternativ i relativt stor utsträckning.

3. Vad gör att du inte närvarar vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

Hälften av de svarande anger att de närvarar vid det mesta av undervisningen. Därefter är det relativt stor spridning i vilka alternativ studenterna angivit till varför de inte närvarar, men där praktiska skäl angivits av flest.

4. Vad skulle få dig att öka din närvaro vid undervisningen på campus? Ange max två alternativ

I likhet med studenter vid tidigare presenterade institutioner angav studenterna fler heldagar på campus och om läraren tydligare kopplade innehåll till tentor och uppgifter som faktorer som kan öka närvaro.

Sammanställning 15 fritextsvar (EI)

Studenternas kommentarer visar att närvaro upplevs som viktigt, men att de ibland saknar motivation. Detta beror framförallt på att föreläsningarna känns otydliga, irrelevanta eller för passiva, och att egenstudier då upplevs som mer effektiva. Samtidigt påverkas grupparbeten negativt när vissa inte dyker upp, vilket skapar frustration hos de som deltar.

Det finns en önskan om mer konkreta, interaktiva och välstrukturerade undervisningsmoment. Workshops, handledning och praktiska övningar lyfts som särskilt värdefulla, medan långa eller innehållsfattiga föreläsningar gör det svårt att motivera närvaro. Även schemalaggningen spelar in, vilket särskilt lyfts av pendlare som har svårt att ta sig till korta eller tidiga pass. Några uppskattar flexibiliteten i förinspelat material, så länge det inte ersätter liveundervisning helt. Några betonar också det positiva i miljöombyte och att träffa studiekamrater.

Sammanfattning

Enkätens resultat visar att det finns flera gemensamma aspekter som speglar studenters val att närvara eller inte vid campusförlagd utbildning, oavsett vilket program de läser. Att det är lättare att lära när läraren förklarar än att enbart läsa själv sticker ut som tydlig motivator för att närvara. Att det är långt att resa eller andra skäl som rör privatlivet framhålls också generellt som anledning till att inte närvara. Med andra ord framkommer såväl schemalaggning och kvalitet i undervisning som centrala aspekter. Schemalaggningen behöver förstås både mot bakgrund av att flera pendlar relativt långt och/eller lönearbetar i stor utsträckning vid sidan av studier. Här bör också påpekas att schemalaggningen alltid behöver vila på pedagogisk grund, dvs om det är möjligt att schemalägga heldagar beror av ämne och typ av aktiviteter.

Relativt få anger att det är viktigt för att klara tentan, att det är obligatoriskt eller viktigt för yrkesidentitet som anledningar att närvara.

Det finns också mer specifika aspekter som skiljer studenterna vid olika program åt, exempelvis varierade spridningen mellan institutionerna gällande vilka svarsalternativ

som studenterna angav som motiv för att inte närvara respektive vad som kan motivera dem.

Värt att notera vid tolkningen av resultaten är att de som svarat också angivit att de närvarar vid den mesta undervisningen på campus, vilket innebär att kartläggningen speglar i stort närvarande studenters perspektiv. I många fall har dessa studenter också valt ytterligare ett alternativ. Dessutom är svarsfrekvensen inte beräknad, vilket är svårt då det inte är helt klart hur många studenter som nåtts via distributionskanalerna. Det finns också möjlighet till djupare analyser programvis och av möjliga associationer mellan valda svarsalternativ, vilket inte är gjort här.

Arbete framåt

Vid högskolan görs och har gjorts insatser och projekt för att både undersöka och motivera till närvaro vid campusundervisning. Erfarenheterna av dessa har dock inte sammanställts och spridits mellan institutioner och lärarlag. Arbetsgruppen bakom denna rapport föreslår att dessa erfarenheter och denna rapport kan användas som underlag för fortsatt arbete, och en tydligare strategisk satsning där ett mindre antal både långsiktiga insatser och mindre projekt följs upp och delas för att stärka det organisatoriska lärandet.

Referenser

Samuelsson, J., Regnér, S., Nilsson, S. & Bolander Laksov, K. (2025). *Students' Reasons for Absence in First-cycle Engineering Education – an Interview Study* (Rapport nr 4). Lund: Media-Tryck, Lund University.

Sloan, D., Manns, H., Mellor, A., & Jeffries, M. (2019). Factors influencing student non-attendance at formal teaching sessions. *Studies in Higher Education*, 45(11), 2203–2216. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1599849>

UHR (2022) Studiesituationen för studenter med psykiska besvär, Rapport 2022:7 [Studiesituationen för studenter med psykiska besvär](#)

Universitetsläraren (2023) <https://universitetslararen.se/2023/10/05/ny-rapport-svenska-studenter-har-minst-lararledd-tid-i-europa/>